

CRONICI SIGHIȘORENE (II)

Liviu Cîmpeanu
Nicolae Teșculă

Cronistica sighișoreană a jucat un rol deosebit în evoluția istorică a urbei de pe Târnavă Mare. După pleiada de cronicari din secolul al XVII-lea care l-au avut ca spiritus rector pe notarul Georgius Krauss.

Pe lângă lucrările sale consacrate, Krauss a lăsat o serie de însemnări cronistice în *Protocoalele Magistratuale ale Sighișoarei*, aflate la Arhivele Naționale ale României. Direcția Județeană Brașov. *Fond Primăria Orașului Sighișoara*. Este vorba de un manuscris pe suport de hârtie, în format folio cu 770 de pagini, care include înscrisuri cuprinse între anul 1478 și 1735.¹

Primul document, pe care îl prezentăm, tratează o serie de evenimente notate de Georgius Krauss din anii 1646, 1648, 1650, 1653, 1654, 1657, 1659 de la pagina 723 la 729. Deși par însemnări disparate ele sunt importante pentru istoria orașului Sighișoara: ridicarea turnulețului și a cupolei la Biserica Spitalului din Orașul de Jos; lucrările la mecanismul din Turnul cu Ceas realizate de Johann Kirschel, construcția Scării Școlărilor, lucrări edilitare în cetate și în oraș, clopotul nou din Biserica din Deal. Avem, astfel posibilitatea de a înțelege mai bine evoluția urbanistică a urbei noastre în secolul al XVII.

Turnul cu Ceas pe lângă rolul său administrativ și de simbol al orașului, a avut o funcție arhivistică deosebită. În globul cruciger se păstrează istoria orașului. Sursele de documentare menționează păstrarea aici a unei cronici a orașului. Probabil cu ocazia lucrărilor de restaurare a Turnului cu Ceas din 1894 au fost

¹ Geront Nussbächer, „ Zu Schäßburg Anno 1487. Das älteste Stadtsbuch wurde vor 500 Jahren angelegt“ în *Aus Unrkunden und Chroniken. Beiträge zur siebenbürgischen Heimatkunde*, Neunter Band Schäßburg, Aldus Verlag, Kronstadt, 2010, pp. 46-53; Liviu Cîmpeanu, „ Protocolul magistratual al orașului Sighișoara (1487-1735), în *Alt Schaessburg*, 6, 2013, p. 42.

descoperite două documente: *Diferite documente din istoria orașului Sighișoara*, care l-am publicat anul trecut și *Continuarea cronicii din Turnul cu Ceas a lui Georgius Krauss pentru perioada 1681-1775*.

Textul a fost transcris după originalul păstrat la Arhivele Naționale ale României. Direcția Județeană Mureș. *Fond Colecția de documente a Muzeului de Istorie Sighișoara* nr. 322/ 1828, cota 21. Are 6 file.

Documentul, care la o primă lectură pare să cuprindă informații cu privire la evenimentele din istoria Transilvaniei, aduce informații inedite cu privire la urmările incendiului din 30 aprilie 1676, impozitul impus Transilvaniei de Ali Pașa, epidemiile de ciumă din 1709 și 1718, atacul curuților din 1704, inundația din 1771, invazia de lăcuste din 1747, incendiile din 1738 și 1748, reparațiile efectuate la Turnul cu Ceas și o listă a ceasornicarilor, care au întreținut mecanismul ceasului. Numerotarea filelor celor două documente este indicată pe coloana albă în stânga textului, în conformitate cu numerotarea istorică. La traducere s-a încercat să se păstreze cât mai fidel forma și sensul frazelor, de aceea pe alocuri textul poate părea greoi și stângaci.

I. [Însemnări cronistice de notarul sighișorean Georg Kraus].

p. 723 *Anno 1646* Hat der Fürsichtige Weiße H. Stephanus Maan Consul, vnndt H. Petrus Nusbaum Sichen Vatter *ex consensu Ampliss. Senatus* daß Törrmichen vnnd Capulam der Spitalßkirche von neyen auffrichten vnndt auff iezige Form formiren laßen; *Hoc Anno* sein an der Pest alhie bey uns 437 Seelen sampt den W. vnndt gelehrten Herren Pastore Joanne Fabino gestorben.
Anno 1648 Hat der W. W. H. Consul Joannes Boht sapt einen Ehrsamem W.W. Raht der Stund Circkel sampt der Stundt vnndt Glockelwerck durch Joann Kerschel Uhrmacher verneyen vnndt verificiren laßen; *Eodem Ao.* ist

auch der Meyr bey der Zigel Schoppen eben von der W. H. von grundt auff gericht worden, der Stadt zu großen unter(haltun?) vnnndt behilfffen.

Ao. 1650 hat der Fürsichtige Woll W. H. Joannes Boht *Consul Ciuit[at]is* zwey Metallene Stück gießen vnnndt machen laßen [durch] Magister Joannes Weyßenburger außlander welcher hernacher ihn einer Korn Kaull erstickt vnnndt vmbkomme.

Ao. 1654 hat der W. H. Georgius Viterig, *Regius Judex*, zu erbauunge vnnndt aufrichtung der Schultreppen fünffzig gulden (Fl. 50) noch bey leben verehret vnnndt zum ewigen gelobnuß geschencket vnnndt mit solchs seiner liberalität andere W. H. vnnndt tugendtsame Matronen zu contribuirung bewogen, daß endtlige der H. W. H. Johannes Boht Consul ernante Treppen *fuditus* (sic!) aufrichten vnnndt decken laßen, welcher expensen ihn die Fl. 290/13 lauffen.

p. 724 *Ao.* 1653 Hat der W. u. W. H. Joannes Boht Consul daß Thor sampt dem Vmblauff bey der Bäirgäßer Brücken neben dem Stadt vnnndt Fürsten Hochhaus, aufrichten vnnndt bawen laßen etc.

[restul paginii și p. 725 sunt albe]

p. 726 *Anno* 1657 *in Mense Augusto* ist die Naye Pastej bey dem Schloßer Thurem, vom S. W. H. Joanne Boht Cons. aufgericht vnnndt gebawet worden vnnndt eben zu der Zeit alß vnßer Kriegs Volck ihn der vnglückseligen Polnischen reiß (sic!) von den Tartaren gefangen worden, welches 28000 acht vnnndt zwantzig taußent eracht worden, darunter auch von vnßerer Stadt ein Städtlichen H. Valantinus (sic!) Gottzmeister, so auch alda gestorben, gefangen worden vnnndt weill damalß eine gefahr vntter vnßeres Stadt vnnndt große furcht kommen, ist iedermann an dießem baw sehr willige geweßen, alßo daß derselbe innerhalb vier wochen verrichtet worden.

Ao. 1658 ist von der Otthomanischen Port eine Schätzung nemlig fünff mall hundert taußent Reichstaller auff 7benbürgen geschlagen worden vnnndt ihn die erste Contributio vns auff Stadt vnnndt Stull gebührt Fl. 5574; deren wir Cibinium dem H. Sigero [?] Andreas darzu verordneten *Perceptoris* folgender weiß administrirt:

Silber St. 292 Marck.....	Fl. 4467//60
Taller vnnndt alte Nemier	Fl. 256//40
Gangbahr Müntz darzu.....	Fl. 850//

Thut dieße Taxe Fl. 5574.

Eodem Anno ist von Landt zu erlöbung des H. Kemeny Janos vnnndt Kornis Ferenz, welche Fl.

- p. 727 dreymal Hundert vnnndt zwej vnnndt funffzig taußent - hundert sechß vnnndt siebzig// Taußent Taller betroffen, daß vierte Theill dem Landt zu erlegen angeschlagen worden, darinnen vns gebühret Fl. 900, welche wir Cibinium dem Joszto Menyhardt administrirt.

Anno 1659 sein beyde gemannte Thörer, der Stadt zu gut, nemlige daß hinter dem Spital vnnndt bey dem Stephani Stanfmann ihn der Mühlgaße von W. W. H. Petro Nussbaumero *Magistro Ciuium* auffgericht vnnndt gebawet vnnndt die Ketten zu vberziehung der Gaßen, an Stephan Richters Hauß transmutirt worden.

Eodem Ao. Ist eben von dem S.W. H. Petro Nusbaumero Cons. der erdene Schantz außeralb der Obersten Pастey fundirt vnnndt geleet worden, ihn die Scheitlange.

[p. 728 albă]

- p. 729 Eß ist zu wißen daß vnßer große Klocke Ao. 1419 in Papatu dem H. Nicolao zum gedachtnuß vnnndt Ehre *hac superstitiosa devotione S. Nicolae ora pro nobis* gegossen worden, welcher Metall ihn sich gehabt Funtner No 42; vnnndt

nach dem sie zweyhundertachtundvierzig Jahr – 248 so woll ihm Pabsthumb wie auch ihn wahr Christenthumb zur Ehre Gottes gebraucht worden, vor wenigen Jahren aber allgemach zerschittern, zu ruiniren vnndt stückenweis angefangen auß zu fallen, daß mit großen gefahr geleitet kennen werden, als ist die junge Klocken mit woll bedachten Raht vnndt einfelligen consens deß Achtbahren, Ehrwirdirdigen vnndt hochgelehrten H. Pauli Graffy obersten Seellen Sorgers vnßerer Christlichen Kirchen wie auch eines Ehrsamten Hoch W. Raths, durch den Ehrbahren Andream Filek, Mitburger alhie, mit zu satz No. 18 Funtneren Metalß, von neyen, ohne einzigen Mackel gegoßen worden, vnndt ihn No. 52 Centneren bestanden; ist auch Gottlob an ihres gewöhnliches Ohrt auff das Thurm, obschon mit großen Mühe, doch ohne Verletzung einziges Menschen, georden vnndt erhöhet worden. Der Großgüttige Gott bewahre dieselbe nun mehr vor Vngemach vnndt allen zufalligen Vnglücken, damit sie zur Ehre Gottes vnndt zur Zeit viller frommer Christen Seelen abgang geraume Zeit gebraucht möge werden.

Remp feliciter gubernantibus.

Amplissimus, Prudentes ac Circumspectis Dominis Michaelē Geöldner, *Magistro Ciuium*, Joanne (sic!) Paulini *Regio*, Michaelē Heluig *Sedis Judicibus*, Petro Nusbaumero *Pro Consule*, Barthomoleo Goldschmidt *Aedituo*, Stephani Matthiae *Juratis Cive ac Prefecto Aerary, publice* Joanne Scharrischer *villico*, Georgio Kraus *Cibiniensis p[er] t[empore] Juratis Notarius* etc.

mpr.

Traducerea in limba română a însemnărilor:

p. 723 *Anno* 1646 chibzuitul și înțeleptul domn Stephanus Maan, consul, și domnul Petrus Nusbaum, curator al leprozeriei, *ex consensu ampliss. senatus*, au

ridicat din nou turnulețul și cupola Bisericii Spitalului², și au pus să fie făcute în forma actuală; *Hoc Anno* au murit de ciumă aici la noi 437 de suflete, împreună cu înțeleptul și învățatul domn, pastorul Joann Fabini.

Anno 1648 preaițeleptul domn, consulul Joannes Boht, împreună cu cinstitul și preaițeleptul magistrat au pus să se înnoiască și să se verifice (sic!) cadranul ceasului [și] mecanismul ceasului și al clopotelor, de către ceasornicarul Joann Kerschel³; *Eodem Ao.* a fost ridicată din temelie și măieriştea de lângă hambarul de cărămidă, de același domn preaițelept [Joannes Boht], fiind de mult ajutor și sprijin pentru ora

Ao. 1650 chibzuitul și preaițeleptul domn Joannes Boht, *consul ciuit[at]is*, a pus să se toarne și să se facă două tunuri de metal, [de către] magistrul Joannes Weyßenburger, un străin care mai apoi s-a sufocat și a murit într-o groapă de grâu.

Ao. 1654 preaițeleptul domn Georgius Viterig, *regius judex*, fiind încă în viață, a cinstit cincizeci de guldeni (50 fl.) pentru construcția și ridicarea (sic!) Scării Școlarii și a dăruit [guldenii] pentru laud [sa] veșnică; și cu această liberalitate (sic!) a sa a mișcat și alți domni înțelepți și matroane virtuose încât, până la urmă, preaițeleptul domn Johannes Boht, consul, a pus să se ridice și să se acopere acel *fuditus* (sic!), ale cărui cheltuieli se ridică la 290/13 Fl.

p. 724 1653 preaițeleptul domn Joannes Boht, consul, a pus să se ridice și să se construiască poarta și împrejmuirea de la podul din capătul Uliței Baier⁴, lângă oraș și casa cu etaj a principelui etc.

² Este vorba de Biserica Spitalului din Orașul de Jos, în secolul al XIX-lea a fost darămată și s-a construit Școala Evanghelică de Fete (MIU Vechi).

³ sau Johann Kirschel, după cum apare în matricolele Bisericii Evanghelice, a fost un meșter peregrin originar din Königsberg (azi Kaliningrad) , ceasornicar desăvârșit a realizat figurinele din Turnul cu Ceas.

⁴ Astăzi str. 1 Decembrie 1918.

[restul paginii și p. 725 sunt albe]

p. 726 *Anno 1657 in mense Augusto* a fost ridicat și construit (sic!) Bastionul Nou de la Turnul Lăcătușilor, de către preaînțeleptul domn Joann Boht, consul; și, chiar în vremea în care oastea noastră a fost prinsă de tătari în nefericita campanie poloneză, socotindu-se că au fost prinși 28000 douăzecișiopt de mii [de oameni], printre care și vajnicul domn Valantinus (sic!) Gottzmeister din orașul nostru, care a și murit acolo, a ajuns primejdia la orașul nostru și s-a iscat o teamă mare, de aceea toți au încuviințat această construcție, astfel încât a fost isprăvită în patru săptămâni.

Ao. 1658 Poarta Otomănicească a supus Transilvania la plata unei răscumpărări anume de cinci ori câte o sută de mii de Taleri Imperiali iar prima *contributio* a noastră, pe oraș și pe scaunul aferent, a fost în valoare de 5574 fl.; pe care i-am administrat (sic!) la Sibiu, la domnul Andreas Sigerus [?], perceptorul rânduit cu aceasta, în felul următor:

Argint 292 mărci.....	4467//60 fl.
Taleri și alte monede.....	256//40 fl.
și monedă curentă.....	850// fl.

[Împreună] această taxă (sic!) face 5574 fl.

Eodem Anno țara a trebuit să plătească pentru răscumpărarea domnului Janos Kemeny și Ferenz Kornis de trei ori câte o sută de mii și încă cincizecișidouă de mii de fl. – o sută șaptezeci și

p. 727 șase// de mii de taleri, a patra parte a trebuit să fie plătită de țară, iar noi a trebuit să dăm 900 de fl., pe care i-am administrat (sic!) la Sibiu, la Joszt Menyhard.

Anno 1659 au fost ridicate și construite (sic!) cele două porți cu paznici, pentru binele orașului, și anume cea din dosul spitalului⁵ și cea de la [casa lui]

⁵ Este vorba de spatele vechii Școli Evanghelice de fete (MIU vechi)

Stephan Stanfmann, pe ulița morii, de către preaînțeleptul domn Petrus Nussbaumerus, *magister civium*, iar lanțurile pentru închiderea uliței au fost mutate la casa lui Stephan Richter.

Eodem Ao. Șanțul de pământ dinafara Bastionului de Sus⁶ a fost fundat (sic!) și construit de către același domn înțelept Petrus Nusbaumerus, consul, în locul numit *Scheitlange*.

[p. 728 albă]

p.729 De știut că clopotul nostru cel mare⁷ a fost turnat *Ao.* 1419, în vremea papilor, în amintirea și cinstirea Sfântului Nicolae: *superstitiosa devotione S. Nicolae ora pro nobis*; al cărui metal a fost [în greutate] de 42 de funți; și, după ce a fost folosit întru cinstirea lui Dumnezeu douăsutepatruzecișiopt – 248 de ani, atât în vremea papilor cât și în vremea adevăratei credințe, a început de câțiva ani să se ruineze (sic!) și să se dezmembreze bucată cu bucată, încât nu putea să fie tras decât cu primejdie mare; astfel, a fost turnat clopotul cel nou, fără niciun cusur, de către cinstitul Andreas Filek, concetățeanul nostru, cu o completare de 18 funți de metal, având acum 52 de funți; [această lucrare s-a făcut] cu sfatul chibzuit și cu consensul onorabilului, cinstitului și preaînvățatului domn Paulus Graffius, prim-preot al bisericii noastre creștine precum și [cu sfatul] cinstitului și a înțeleptului magistrat; de asemenea, mulțumită lui Dumnezeu, a fost rânduit și urcat la locul său în turn, deși cu multă trudă, dar fără vătămarea vre-unui om. Bunul Dumnezeu să-l ocrotească acum de rele și de alte nenorociri, să poată fi folosit timp îndelungat pentru slava lui Dumnezeu și la vremea plecării de la noi a multelor suflete de creștini credinioși.

⁶ Bastionul cunoscut sub numele de Castaldo de la vechiul turn al aurarilor, lângă Biserica din Deal.

⁷ Este vorba de Biserica din Deal.

Remp feliciter gubernantibus.

Amplissimus, Prudentes ac Circumspectis Dominis Michaelae Geöldner, Magistro Ciuium, Joanne (sic!) Paulini Regio, Michaelae Heluig Sedis Judicibus, Petro Nusbaumero Pro Consule, Barthomoleo Goldschmidt Aedituo, Stephani Matthiae Juratis Cive ac Prefecto Aerary, publice Joanne Scharrischer villico, Georgio Kraus Cibiniensis p[er] t[empore] Juratis Notarius etc.

mpr.

II. Continuarea cronicii din Turnul cu Ceas a lui Georgius Krauss pentru perioada 1681-1775.

Fortsetzung

Derjenigen Geschichte, so unsere gottseeligen Voreltern in den Knopf des Thurms zum Unterricht der Nachkommenschaft hingelegt u. welche bis auf das Jahr 1677, wo nemlich der Thurm wiederhergestellt worden gehet, hier aber bis auf das 1775-the Jahr, wo nemlich dieser Thurm abermal ausgebeßert worden, weiter fortgeführt wird.

Aus vorangeregter u. wegen Alterthum ganz neuerdings aus dem wahren Original getreulich abgeschriebener Erzählung unserer Vorfahren, erhelle uns allzudeutlich daß dieses geliebte Vaterland verscheidenen Jahrhunderte ein Sammelplatz der entsetzlichsten Landesplagen als Krieg, Theuerung, Pest, Mord u. Brand gewesen. Die Hauptursache mag wohl größtentheils eine mangelhafte Regierungs Form, die Verschiedenheit u. Uneinigkeit der Landes Einwohner u. die unersättige Habsucht derer benachbarten türkischen u. wallachischen Mächte gewesen seyn. Hiezu kam auch die Ohnmacht derer

Landes Fürsten u. die Entkräftung der Stände, da ein Theil den andern vor der Wuth der innerlichen u. äußerlichen Feinde nicht schützen konnte.

Solchergestalt gieng es fast allen einheimischen Landes Fürsten, mithin auch dem letzten Mich. Apaffi, als unter welchem die von unsern Alten so kläglich beschriebene Feuers Brunst, deren trauriges Andenken auch noch alljährlich den letzten Aprill durch einen Buß- u. Betttag der Burgerschaft bekannt gemacht wird, sich ereignete. Diese Feuers Brunst war durch gottlose Mordbrenner angestiftet worden. Dieses bestätigt sich dadurch, daß den 3-ten Tag darauf, nemlich den 2-ten May desselben Jahres das Dorf Seybrig im Repser Stuhl, den 3-ten [Mai] der Markt Kyzd, die darauf folgende Woche aber Fogarsch, Ebeschdorf, M. Wassarhely am Jahrmarkt, u. andere Orte mehr, theils abgebrannt, theils zu brennen angefangen, aber durch göttlichen Beystand wieder gelöscht worden. Vorerwähnter Fürst Apafi war nach

- f. 1 v. dem Tode des Fürsten Achatius Bartsai/ welcher den 23-ten Juni 1661 in dem Dorf Repa überfallen u. niedergesäbelt wurde, dem Fürsten Kemeny zum Trutz, von den Türken, auch wider seine Absicht, zum Fürsten erklärt worden, u. mußte daher auch jederzeit nach der Pfeif der türkischen Hof tanzen. Damit war es aber noch nicht genug, sondern mußte auch von denen mächtigsten türkischen Vasallen, nämlich dem Tartar Chan, Wallachischen u. Moldauer Fürsten, u. besonders von den commandierenden Bassen u. Veziren alle möglichen Chikanen erleiden, wie denn der bekannte Ali Bassa diesem Fürsten eben allhier in Schäßburg mit dem Meer-Wasser u. dem Magistrat mit dem Spieß drohte, wofern die dem Land aufgelegte Brandschatzung bis zum vorgesetzten Termin nicht erlegt würde. Unter diesem tyrannischen Joch also seufzete erwähnter Fürst sammt seinen ausgesagene Unterthanen u. mußte eine Drangsal über die andere erfahren,

bis Anno 1681 die gesammte türkische Macht wider den Allergroßwürdigsten röm. Kayser Leopoldum den Großen, empöret u. in der Absicht vorgerücket, um die Kayserliche Residenz Stadt Wien zu belagern, bei welcher Gelegenheit der Fürst Apaffi zusammt dem Grafen Tökeli beordnet worden mit ihrem unterhabenden Adel u. Kriegs Völker, wie auch in Gesellschaft des Vezirs von Ofen, die beiden Oerter Onadt u. Villeck zu bestürmen u. einzunehmen.

In den darauf folgenden 1683-ten Jahr wurde erwähnter Fürst abermalen mit seinem unterhabenden Volk commandiret die Beute bei Raab zu besehen, da unterdessen der Gheras Mehemet Tartar Chan mit 80000 Tataren durch Siebenbürgen zog u. unbeschreibliche Drangsale anrichtete. Nachdem aber doch der hochmüthige Groß-Vezire zusammt der ungeheuren türkischen Armee von den verinigten christlichen Hülfsvölkern den 12-ten 7-br vor Wien geschlagen u. mit Hinterlaßung aller Bagage, Munition u. des ganzen Lagers, in die Flucht getriben worden, so bekemen die Sachen eine ganz andere Wendung, denn die siegreichen kayserlichen Völker verfolgten die gedehmütigten türkischen Schaaren auf dem Fuße, immer weiter u. weiter, wodurch dann auch den siebenbürgischen Ständen ein Strahl der Hoffnung eines so unerträglichen tyrannischen Joches befreyt zu werden, sich äußerte. Diese Hoffnung schlug

f. 2 f. nicht fehl, denn Anno 1686// drang erstens der kayserliche General Scherfenberger u. Ao. 1687 der *vigoureuse* Herzog Carl v. Lothringen mit einer bewährten keyserlichen Mannschaft in Siebenbürgen ein, u. da wurde in dem keyserlichen Lager /: so bei Feigendorf u. Balasfalua stund:/ die im vorgehenden Jahr am keyserlichen Hof, durch die abgeschikten Landes Deputirte angefangenen Traktaten vollig zu Stande gebracht, die sogenannte *Transactio Lotharingica*, förmlich abgeschlossen u. solchergestell das

bedrängte Siebenbürgen in den mächtigen Schutz des großen Leopolds röm. Keyzers übergeben. Hiemit fing Siebenbürgen an sein goldenes Zeitalter anzutreten, denn der höchst seelige Kayser Leopoldus begnadigte das Land u. dessen Städte mit vorzüglichen Freyheiten u. ertheilte ihnen vortreffliche Gnaden Briefe, denen wir unter dem sanften österreichischen Scepter noch bis dato genießen. Er verschaffte dem ganzen Land die fast noch nie malen gekosteten süßen Früchte des Friedens, u. machte daß dieser sonst löbliche Fürst Mich. Apafi /: welches bei seinen Vorgänger selten eintraf:/ in Fried u. Ruhe seine Tage beschließen konnte. Dieses erfolgte dem 13-ten Aprill 1690 u. wurde der verblichene fürstliche Körper auf seinem Landgut Alma Kerek in die evangelische Kirchen Sakristey beigesetzt, allwo auch die Gebeine seiner fürstlichen Gemahlin an seiner Seite ruhen. Dessen einziger Sohn, Mich. Apafi II., wurde aus allerhöchster Gnade des Kaysers Leopold in dem Reichs Fürstenstand erhoben u. genoß an dem kayserlichen Hoflager in Wien ganz vorzügliche Gnade u. Wohlthaten, allwo er auch den 15-ten Juli 1694 mit Catharina, jüngsten Tochter des Generalen Georg Bethlen, Beylage hielt. Er starb den 1-ten Februar 1713, im 39-ten Jahr seines Alters, kinderlos, u. seine Gemahlin folgte ihm den 4-ten Januar 1725 in die Ewigkeit nach. Und so verlosch die fürstliche Regierung gänzlich u. dieses vorher bedrängte Land hatte sich nunmehr des mächtigen kayserlichen Schutzes zu erfreuen. Zwar wollte es mit Anfang dieses 18-te Saeculi das Ansehe gewinnen, als wenn der Neid den Geist der Unruhe u. Unzufriedenheit einigen thörichten Einwohnern des Landes eingeflößt hätte, u. durch eine boshaft angespannene Rebellion die Glückseligkeit des Landes stören wollte. Allein dieses, vornehmlich für die sächsische Nation so fürchterlichen, Ungewitter wurde durch den Schimmer des Allerhöchsten

f. 2 v. kaysерlichen Schutzes mit göttlichen Beystand gar bald zertheilet, u. die Anstifter/ in Ruhe gesetzt. Mitten unter diesen Unruhen, starb der Großmächtige u. wohlthätige Kayser Leopoldus I, Ao. 1705 u. hinterließ das Regiment seinem glorwürdigen älteren Sohn Josepho I, römischen König. Bald darauf, nemlich Ao. 1709 erschien eine andere fürchterliche Landpeitsche, nemlich die Pest welche hin u. wieder im Lande tobte, u. besonders in Schäßburg den Kern unserer Brüder u. Mittbürger wegrißte. Endlich aber, durch die Barmherzigkeit des Höchsten, gegen Ende des 1710-ten Jahres wieder aufgehört, aber auch 8 Jahre nachhero, nemlich 1718, abermalen zu toben angefangen, u. gegen Ende desselben Jahres, nachdem viele Bürger in Schäßburg hingerissen worden, sich endlich gelegt. Unter dieser Zeit, als eben die Kuruzischen Unruhen in Ungarn u. Siebenbürgen völlig gedämpft waren, starb der gütige Kaiser Joseph I; die Kuruzen selbst waren eine Rotte größtentheils aus Zeklern bestehend, worunter sich nicht wenige Vornehmen aus dem ungarischen Adel mit befand, welchen von Stolz u. Mißgunst beherrscht u. unzufrieden mit der Allerhöchsten Kayserlichen Regierung sich frewentlich empörten, u. im ganzen Lande mit Rauben, Brennen u. Morden nicht wenig Unheil anrichteten. Unter andern blieb auch unsere geliebte Stadt von diesen Rebellen nicht unangetastet, vielmehr mußten dieselbe durch öftere Streifereyen nicht wenig Schaden erleiden, wobei jedoch die hieselbst aufgerichtete sogenannte Frey-Compagnie, so aus lauter jungen Bürgern bestand, den besten Widerstand thaten. Im Jahr 1704, den 23-ten Januar naheten sich diese Kurutzen unter Anführung des Gutti Istvan abermal der Stadt, drangen in dieselbe ein, zündeten die Mayerhöfe, Schaaßgaße u. die untere Seite des Großen Marktes mit Feuer an, da denn diese ganze Seite bis an das Spitalsthor, in die Asche gelegt worden. Nicht minder, wurde bei dieser Gelegenheit auch der obere

Glockenthurm bei der Nikolaus Kirche angesteckt, wo denn derselbe ebenfalls in Brand gerieth u. die damals weit berühmte, sehr große Glocke, nebst drey kleineren, zerschmolzen. Inzwischen ermangelte auch die hiesige Bürgerschaft nicht, ihnen mit Nachdruck zu begegnen, maßen von denen Stadthürmen, auch sogar aus vielen Privatheusern der Stadt

f. 3 f. dermaßen// auf sie gefeuert wurde, daß sie endlich die Flucht zu ergreifen für nöthig fanden. Nicht lange hernach wagten sie einen neuen Anfall, wurden aber gar bald wiederum zum Fliehen gebracht, da denn, weil die Thore gesperrt u. besetzt waren, die Flüchtigen sich durch die Höfe in der Bayer- u. Mühlgaße, über die Kokel zu salviren gedachten, in welche aber sehr viele u. beinahe die meisten dieser Rebellen, weil kurz vorher das Eis von dem Suchter Wehr an, bis bei die Weis Kircher Brucken aufgehauen war, hinein fielen u. under dem Es das Leben verloren. Ohnerachtet nun Schäßburg selbst, seit dieser Zeit keine besonderen Anfälle mehr erlitten, außer im 1706-ten Jahre, in welchen von dem Tokei Lörinz die allhiesige obere Schantze bei dem Goldschmiedthurm u. einen guten Theil der Stadtmauer niedergerissen wurden, so richteten gleichwohl diese Rebellen anderer Orten viele Verheerungen an, bis sie endlich bei Trotsan von den kayserlichen Truppen unter dem Commando des Generals Baron von Tige aufs haupt geschlagen u. solcher gestalt diese Unruhen gedämpft wurden. Nun wieder zur kayserlichen Geschäfte.

Joseph I starb u. dessen jüngeren H. Bruder Carolus VI. succedirte Allerhöchst demselben sowohl im Regiment als in allen, dem Allerdurchlauchtigsten Oesterrichischen Hause ganz eigenen, fürstlichen Tugenden. Die Glückseeligkeit Siebenbürgens wurde also durch diese Hohen Todesfälle gar nicht unterbrochen, vielmehr stieg die dem Vaterland aufgegangenen Glücks Sonne immer höher. Es wurde unter der

glorwürdigsten Regierung Carolus VI-ten der Grund zur Verbesserung deren innerlichen Einrichtungen dieses verwildeten Landes gelegt. Unter die vorzügliche Wohlthaten die unter andern kayserlichen Erbländer auch Siebenbürgern unter diesem seegenvollen Regimete angeidehen ist vornehmlich auch dieses zu rechnen, daß um das Jahr 1725 die sogenannte *Sanctio Pragmatica* zu stande gebracht u. von den höchsten Häuptern Europas garantirt wurde. Denn als es dem Allerhöchsten König aller Könige Ao. 1740

- f. 3 v. gefiel, unser huldreichen Landes Vater/ Kayser Carl VI-ten, von unseren Häupter zu nehmen, so wurde vermöge vorangeregte pragmatische (Sanction) Consitution, da keine männliche Erben vorhanden waren, die Succession aller kayserlichen Erblande auf unsere noch lebende u. unseren heißesten Wünschen nach, noch lange, sehr lange lebende große Maria Therezia gebracht. Was diese erhabene Monarchinn in diesem lieben Vaterland und besonders unserer sächsischen Nation vor hohe Wohlthaten zufließen laßen, ist fast nicht möglich zu bestimmen. Nur etlige der vorzüglichsten zu erwähnen die Allerhöchst derselben von unser Kindes Kindern kein fällig nicht genugsam können verdanket werden. So wurde circa Ao. 1750 die allerbeschwerliche Last, so dem gemeinen Pöbel unerträglich fiel, sie sogenannte *gratuita victitatio*, wo nemlich das Militare, das hohe u. geringe Adel, alle andern Standes Personen, adeliche Bedienten, Kanzellisten, ja alle die nur reiseten, den unentgeltliche Unterhalt für sich u. ihr Vieh, ja selbst die Vorspanne, alle Orte hie, wo es ihnen nur beliebte, gratis forderten, völlig abgeschafft. Ferner, wurde auch von 1750 fort, bis gegenwärtige Zeit beständig an Ausbesserung der Contributions Norm, als welche von undenkliche Zeiten her ein beständiger Zankapfel u. die Gelegenheit der hitzigsten Plakereyen unter der handgreiflichsten Bedrückungen der armen

Leute gewesen, auf einen der Gerechtigkeit u. den Landes Umständen proportionierten Fuß gesetzt. Um eben diese Zeit wurden den teutschen u. sächsischen Beamten ihre Salaria, durch die bekannte Seebergischen Comission, entworfen, von Allerhöchsten Hof bestätigt, die Allodial Wirthschaften eingerichtet, u. viele Mißbräuche in der Administration abgeschafft. Diese ganz besondere königliche Eigenschaften, die nichts als Wohlfarth u. Seegen über so viel Millionen gemeine Unterthanen verbreiteten, waren wohl hinreichend genug, Ihre in Gott ruhenden päpstlichen Heiligkeit, Benedictum XIV dahin zu bewegen unsern glorwürdigsten Kayserinn Mariam Theresiam aus eigenen Trieb mit dem erhebenen Prädikat einer Apostolischen Königin,

f.4 f. als welches Praedicat noch der// erste hochseelige König Stephanus I, auf Verfügung Ihre päpstliche Heiligkeit Sylvesters II. gebraucht, zu beehren. Alle getreuen Unterthanen erfreuten sich über so glorwürdig verdiente Achtung des heiligen Vaters gegen unsere große Monarchinn u. wurden gar bald darauf dadurch begnadigt daß Allerhöchst Ihre Majestät dem hiesigen geliebten Vaterland nicht nur den Titul eines Großfürstenthum schenkte, sonder auch demselben den unter Allerhöchst Dero kayserlichen Erblanden einen vorzüglichen Rang ausmachten. In diese allerhöchste kayserlichen Gnade, erstreckte sich auch auf die sächsische Nation insbersondere, da Allerhöchst Dieselbe die gesammten adelichen Güter des Fograscher Distrikts im J. 1765 der Universität der Siebenbürgischen Sachsen auf 99 Jahren gegen Erlegung 200000 Rheinischen Gulden mit allen Nützungen u. Appertinentzen zu überlaßen, u. gar bald darauf die gesammte Nation mit dem vorzüglichen Titul: *Inclyta* zu beehren allergnädigst geruhen. Eine verehrungswürdige kayserliche Gnade vor [für] die sächsische Nation war auch dieses, da Allerhöchst Ihre Kayserliche Majestät allermildest gunsten

zur höchsten Landes Administration solche Gouverneurs zu verordnen die allemal ein zuneigungsvoller Augenmarck gegen die sächsische Nation geäußert haben. Unter diesen war der gottseelige General Feld Zeugmeister Baron v. Buccow, der als bevollmächtigter königlichen Comissarius u. Commandierenden General im Hochlöblichen Gubernio präsidirte. Unter ihm wurde die Granitzer Millitz Infanterie, dann ebenfalls Zekler Hußaren Regiment eingetheilt. Jedoch ging dies nicht ganz ohne Blutvergießen zu; denn die Györgyaner, Csiker und Haromszeker Zekler, in deren Geblut die Lust zu rebellieren vielleicht nicht gänzlich ausgetilgt war, durften, da sie schon mit kayserlichen Gewehr ersehen worden, sich zu empören untersehen, versammelten sich in Csik bei dem Dorf Madefalva u. droheten Tod un Verwüstung. Der daselbst die kayserliche Mannschaft

f. 4 v. comandirende Baron v. Schitskovits ließ endlich,/ jedoch nur zum Schrecken, blind auf sie feuern. Da aber jene sich noch immer widersetzten u. mit ihrem scharf-geladenen Gewehr, nicht gar ohne allen Effect, zurückfeuerten, so sahe endlich der das Commando führende H. General sich genöthigt mit dem groben (sic!) und kleinen Geschütz ernst zu brauchen, worauf dann bei die 300 Personen, diejenige, die sich flüchten wollten in dem Altfluß aber umkamen, mit eingerechnet, das Leben verloren. Wo sonach die übrigen sich dem Willen Ihrer Monarchinn ohne Widersetzung unterwarfen. Nach Buccows Absterben folgte demselben in dieser erhabenen Würde der höchstverdiente General Feldzeug Meister, Großkreutz des militärischen Marien Theresien Ordens, Graf Andreas Haddik, dermalig hochbetreutester Krieges Raths Präsident. Nachgehends erhielt diese würde Seiner Excellenz Graf v. Odonell u. darauf Seine Excellenz Graf v. Auersperg, u. endlich geruhten Allerhöchst Ihre Majestät die höchste Ruder dieses siebenbürgischen Staates sogar einen eingeborenen Sachsen, nemlich Ihre

Excellenz dem höchstverdienten Freyherrn Samuel v. Bruckenthal, wirklich geheimen Staats Raths u. Commandeur des königlichen St. Stephan Ordens, allermildest anzuvertrauen u. Hochderselben als *Gubernii Praesidens* u. *Commissarium Reg. Plenipotentiarium* von allerhöchsten Hoflage herein zuschicken. Alle diese erhabenen Vortheile haben die Glückselihkeit des Vaterlandes, besonders aber der sächsischen Nation, zum unsterblichen Ruhm unsers Allerdreichsten, wohlthätigsten Monarchinn, auf das höchste gebracht, um so viel aber mehr, da sich während dieser glückseligen Regierung keine wirklichen Landes Plagen mit eingemischt. Denn ohnerachtet die im 1740 noch fortdauernde u. um das Jahr 1769 wieder ausgebrochene Hungers Noth ziemlich hoch zu steigen angefangen, so hat sich doch solche durch die unendliche

f. 5 f. Barmherzig Keit Gottes u. die weisesten Vorkehrungen// unserer Allerdreichsten Kayserinn bald gelegt, also daß kein Mensch Hungers gestorben. Ao. 1771 im Monath Julio entstand zwar eine so ungeheure Waßerfluth, deren die Geschichte hiesigen Orts kein Beispiel aufzuweisen hat, indem die Mayerhöfe jenseits des Siechhofs Brüken zum Theil bis an den Dächer, einige aber gar zwei Spannen hoch mit den Dächern unter dem Waßer gestunden. Erstaunend war es vom Schuster Schantz anzusehen, als sich ein gewißer Mayerhöfer Namens Henneng, welcher sich auf das Dach geflüchtet, um Hülfe rief u. flehte, wo keine möglich war, besonders da die Wuth des Waßers die neben diesem hölzernen Gebäude stehenden Scheuern u. Schopfen wegnahm, u. der Siechhofs Geistliche solchen von den Kreuzberge mittelst eines Sprechrohres zu dem vor menschlichen unvermeidlichen Tode präparirte. Nicht weniger Schrecken war in der Bayergaße da wegen erhöhten Kokelfluß die Schaaser Bach dergestalt angeschwollen, daß das Waßer alle unteren Stuben anfüllte. Sämmtliche

große u. kleine Brüken, viele Stuben, Scheunen, Schopfen, Stäbe, Zäune u. Blanken, welche in der Nähe der Kokel wurden, benebst denen allersämmtlichen Obstbäumen, so ein auch viele Früchte auf dem Felde ausgespület u. davon geführt. Ein gewißer Handels Mann, Johann Schenker, hatt allein einen Verlust von 150 fruchttragende Obstbäumen – selbst volle Weinfäßer wurden aus einigen Kellern in der Bayergaße mitgenommen u. in der Wentch gefunden. Jedoch ist bei dieser großen allgemeinen Todesangst u. erlittenem empfindlichen Schaden kein Mensch ums Leben kommen, außer einer einzigen ganz fremden unbekanntem Weibs-Person, die im Waßer, nachdem es gefallen, gefunden worden./

- f. 5 v. Die Ao. 1747 sich in unbeschreiblichen Menge eingefundene Heuschreckenn richteten zwar viele Verheerungen an, wichen aber Ao. 1749 gänzlich wieder aus dem Lande. Ohnerachtet wurden viele Ortschaften von Zeit zu Zeit mit Feuer heimgesucht worden, unter diesen auch unser geliebtes Schäßburg, da Ao. 1736 das Feuer auf dem Markt an der oberen Zeile bei dem sogenannten Ramp angegangen u. sofort bis in die Hällgaßen, neben dem Schenk, alle Häuser in die Aschen gesetzt, wie auch im Jahr 1748, wo die untere ganze Marktzeile bis ans Comendanten Haus abgebrannt – ja ohnerachtet auch die Viehseuche zu verschiedenen Zeiten u. an verschiedenen Orten gewüthet; so ist doch Schäßburg unter dem mächtigen Schutz Theresiens vom Brande wiederum hergestellt, vor dem Viehseuche aber allemal verschont geblieben. Alle diese ercheinende Uebel waren keine Strafen des gerechten Gottes, ohnerachtet wir solche verdient haben. Es waren nur allgemeine Vorwarnungen zu unsere Glückseeligkeit. In Betracht des ganzen Zusammenhanges blieb unter dem kayserslichen Schutz standhaft, ja sie ist auch noch in ihrem Anwachs denn unsere Allerdurchlauchtigste Minerva u. Schutzgöttin Maria Theresia, zusammt ihrem glorwürdigsten Sohn Josph II,

römischen Kayser, welchen mit vereinigten Kräften vor [für] den Wohl Siebenbürgens u. bringen durch unermüdete Sorgfalt die Sitte, Künste, Gelehrsamkeit u. Handlung, jene unentbehrliche Stützen des Staates noch täglich empor. Diese allerpreis würdigen Sorgfalt veranlaßte dem lieben Vaterland das allerschätzbarste Glück,

f. 6 f. welches Siebenbürgen noch niemalsen gehabt. Den unser// allergütigste Monarch u. röm. Kayser Joseph II. zeigte sich Ao. 1773 in den Monathen Junius u. Julius dem ganzen Lande; Alle, Gesunde u. Kranke, liefen zu, ihren wohlthätigen Beherscher zu sehen, ganz ungemeynen Sanftmuth u. Leutseeligkeit prägten dessen angebetetes Bildniß tief, ganz tief in unsere Herzen ein u. Seine Erniedrigung gegen seinen vor Verwunderung betaubte Unterthanen erhöhte den unschätzbaren Wehrt seiner Güte u. Sanftmuth auf dem höchsten Gipfel der Ehrfurchts vollen Liebe. Vergißt er nicht Schäßburg, da er die am 1-ten Junius sein holdseeliges Angesicht mitten auf unseren hiesigen Markte, über eine Halbe Stunde lang sehen u. bewundern ließ. Verehrt dieses allertheuerste Andenken allerspätete Nachkommenschaft, denn einem Trajan u. einem Sigismund könnt ihr diese Wohlthat nicht verdanken, nur die Gränzen unsers Vaterlandes können sich dieses Glückes rühmen. Joseph II. ist es allein dessen Güte u. ungemeynen Tugend wir in unsere Mauern zu verehren das Glück gehabt haben, unter dessen glorwürdigsten Scepter wir uns auch möghaft befinden, die von unsere Ehrwürdigen Voreltern hinterlaßenen Stadt Gebäude von den gänzlichen Ruin heraus zuziehen. So ist im folgenden 1774-ten Jahr das hiesige große Uhrwerk, durch den Uhrmacher Meister Daniel Kramp u. nach dessen Ableben durch dessen Gesellen Martin Devay u. Ventzel Beringer, wieder hergestellt worden. In diesem 1775-ten Jahr aber, ist die völlige Reparation

des ziemlich verfallenen Thurm Daches durch Vorsorge des Magistrates veranstellt worden.

Der jetzt lebende u. dieses Werk anordnende Magistrat besteht aus folgenden Gliedern als: Tit. H. Georgius Schell Eder v. Ehrenschild, Martin Gottz Schlech, Königsrichter, Franz Leicham Schneider Stuhlsrichter, Joh. Georg Krauss Senior u. Kirchenvater, Joh. Wolff Devisorats Inspector, Johann Weisskircher ober Stuhls Inspector, Andreas Kökler Stadt Hann u. Inspector des untern Stuhls, Martin Iposes, Perceptor Regius in der Stadt, Joh. Ziegler Physicus, Paulus Gross Inspector des untern Stuhls, Michael Maetz Perc. reg. im obern u. mittlern Stuhl

Johann Christian Fabritius

Georg Friedrich Polder, Not. Ord. Publ.

den 28-ten Juni

1878.

f. 6 v. Den Bau dirigiret der dermalige Bau Inspector Johannes Roth, *ex ordine centumvirali*. Der Baumeister ist Stephan Herbarth, seiner Profession im Schuster, u. hat der Stadt zu Liebe alle vorkommende Zimmerarbeit um u. vor Rfl. 100 über sich genommen. Sein Adjunctus heißt Mich. Hagjesch, ein Wagner Meister, u. bekommt täglich vor seine gefährliche Arbeit 51 Kr. Die Handlanger sind Andreas Venrich, ein Kirschner Gesell, u. Mich. Müller jun. ein Fleischhker Meister.

Die Klampfer so das Blech aufs Dach aufzutragen übernommen sind, Joh. Veber, von Geburth ein Berliner, u. Bartholomaei Matthiae alias Schindler, allhiesieger bürgerlicher Klampfer Meister, haben beide zusammen vor jede Tonne Blech /: deren 20 zu dieser Absicht a 50 Rfl. angeschafft worden:/ aufzuschlagen 12 Rfl. Bezahlung in Geld, 1000 Nägel, 3 T. Zinn, 3 T. Blei, 1 T. Colophonium, u. sodann an Frucht überhaupt 4 Kübel Korn. Den Knopf

zu repariren u. statt des halben Mondes den doppelten kayserlichen Adler zwischen den Wetterhahn u. den Knopf zu sehen, dieses aber hat H. Bau Inspector Joh. Roth in seiner Kupfer Schmied Officie anrichten laßen.

Dieses sind also die Nachrichten die zur Wissenschaft unserer lieben Nachkömmlinge aufgezeichnet worden.

Der Höchste verbreite seinen allmächtigen Schutz auf eben dieses, wie über alle Gebäude der lieben Stadt, u. lasse solche zum Behuf u. Nutzen unserer Kindes Kinder bis auf späteste Geschlechter in Seinem Segen empor u. unverletzt stehen. In der höchste, laße unsere brünstigste Wünsche in Ihm Erfüllung gehen u. erhalte das Allerdurchleutigste Erzhaus Oesterreich in seinen mächtigen Schutz, damit unsere allerspätete Nachkommenschaft einzig u. allein den österreichischen Scepter verheren u. unter dessen glorreichen Schirm ihre mühsame Wanderschaft in dieser kummervollen Welt möge vollenden können.

Den 7-ten May

Traducerea în limba română a cronicii:

f. 1 f.

Continuarea

Acelor Istории pe care înaintașii noștri răposați întru Domnul le-au pus în globul Turnului pentru învățătura urmașilor și care merg până în anul 1677, când anume s-a reparat Turnul, acum însă sunt duse mai departe până în anul 1775, când acest Turn a fost iarăși reparat.

Din relatarea înaintașilor noștri, pomenită mai sus și copiată întocmai din adevăratul original (sic!) din cauza vechimii, ne lămurim că această patrie iubită a fost veacuri de-a rândul un loc al celor mai îngrozitoare năpaste cum ar fi război, scumpete, ciumă, ucideri și pârjol. Cauza principală pare să fi fost, în cea mai mare parte, o formă de conducere slabă, [apoi] diferența și

dezbinarea locuitorilor țării și lăcomia nesățioasă a puterilor învecinate, turcești și românești. La aceasta s-a adăugat și lipsa de putere a principilor țării și istovirea stărilor, întrucât nu o putea ocroti una pe cealaltă de furia neprietenilor interni și externi. În felul acesta le-a mers aproape tuturor principilor autohtoni ai țării, prin urmare și ultimului [principe] Mihail Apaffi, ca unuia sub a cărui [domnie] s-a petrecut incendiul descris atât de groaznic de bătrânii noștri, a cărui tristă amintire este rememorată anual în ultima zi a lui aprilie, printr-o zi de penitență și rugăciune a cetățenilor. Acest pârjol a fost iscat de incendiatori lipsiți de Dumnezeu. Aceasta se confirmă prin faptul că a treia zi după aceea, și anume în 2 mai a aceluiași an, satul Jibert din scaunul Rupea, în 3 [mai] târgul Saschiz, în săptămâna următoare Făgărașul, Dumbrăveniul, Târgu Mureș, în timpul iarmarocului, și multe alte așezări, în parte au ars, în parte au început să ardă dar, cu ajutor divin, au fost iarăși stinse.

- f. 1 v. După moartea principelui Acațiu Barcsai, care în 23 iunie 1661 a fost luat prin surprindere și ucis cu săbiile în satul Vătava (Mureș), pomenitul principe Apaffi a fost numit principe de către turci, chiar împotriva voinței sale, ca opozant al principelui Kemeny și, de aceea, întotdeauna a trebuit să danseze după fluierul Curții turcești. Dar încă nu a fost destul cu aceasta, ci a fost silit să sufere toate șicanele (sic!) posibile din partea celor mai puternici vasali turcești, și anume de la hantătar, de la principii din Țara Românească și Moldova și, mai ales, de la pașalele și vizirii aflați la comandă; după cum cunoscutul Ali Pașa l-a amenințat pe acest principe chiar aici, la Sighișoara, cu apa mării iar magistratul orășenesc [l-a amenințat] cu țeapa, dacă nu ar achita la termen răscumpărarea impusă țării. Sub acest jug tiranic a gemut numitul principe împreună cu supușii săi, și a fost silit să sufere necaz după necaz până când, în anul 1681, s-a ridicat toată puterea turcească împotriva

împotriva împăratului roman Leopold cel Mare, și au înaintat cu gândul de a asedia orașul Viena, reședința imperială; cu acest prilej, principele Apaffi și contele Tököly au fost rânduiți cu nobilii și oștile lor, precum cu ajutorul vizirului de Buda, să asedieze și să cucerească cetățile Onod și Füllek.

În anul următor, 1683, numitul principe a fost iarăși rânduit cu oastea sa, să păzească prada la Raab, iar între timp hantătarul Mehmed Ghyrai cu 80000 de tătari a trecut prin Transilvania și a înfăptuit suferințe de nedescris. Însă, după ce trufașul mare-vizir și groaznica armată turcească au fost bătuți în fața Vienei de către popoarele creștine aliate în data de 12 septembrie [1683], și au fost puși pe fugă lăsând în urmă toate bagajele (sic!), muniția și toată tabăra, lucrurile au luat o cu totul altă turnură; căci oștile imperiale victorioase au urmărit pas cu pas cetele turcești umilite, din ce în ce mai departe, a ieșit la iveală pentru stările transilvănene o rază de sperață că o să fie eliberați de un astfel de jug tiranic de neîndurat. Această nădăjduire nu

f. 2 f. a fost zadarnică, pentru că Anno 1686// a intrat în Transilvania, mai întâi generalul imperial Scherffenberger apoi A[nno] 1687 vigurosul (sic!) duce Carol de Lorena cu o trupă imperială încercată; atunci, în tabăra imperială (care se afla la Micăsasa și Blaj), s-a semnat în mod solemn așa-numita *Transactio Lotharingica*, întocmită în anul precedent la Curtea Imperială, prin înțelegerile începute de deputații Țării, și astfel năpăstuita Transilvanie a pusă sub puternica ocrotire a marelui Leopold, împăratul roman. Cu aceasta Transilvania a început să pășească în veacul său de aur, căci răposatul mare împărat Leopoldus a miluit Țara și orașele ei cu libertăți minunate, și le-a acordat scrisori cu privilegii minunate, de care ne bucurăm până astăzi sub blândul Sceptru austriac. El a oferit întregii Țări fructele cele dulci ale păcii, care nu au fost gustate aproape niciodată și a făcut în așa fel ca Mihail Apaffi, altminteri un principe stimabil ([calitate] rar întâlnită la înaintașii săi), să-și

poată sfârși zilele în pace și liniște. Aceasta s-a întâmplat în 13 aprilie 1690 și domnescul său trup neînsuflețit a fost înmormântat pe moșia sa de la Mălâncrav, în sacristia bisericii evanghelice, unde odihnesc alături de el și oasele soției sale princiare. Singurul său fiu, Mihail Apaffi al II-lea, a fost ridicat la rang de principe al Imperiului, din cea mai înaltă milă a împăratului Leopold, și s-a bucurat la Curtea Imperială din Viena de cinste și binefaceri minunate; tot acolo [la Curtea vieneze] s-a cununat la 15 iulie 1694 cu Ecaterina, fiica cea mică a generalului Gheorghe Bethlen. [Mihail Apaffi al II-lea] a murit la 1 februarie 1713, în al 39-lea an al vieții, fără copii, iar soția s-a l-a urmat în eternitate în 4 ianuarie 1725. Și astfel s-a stins cu totul domnia principilor și această Țară, mai înainte năpăstuită, s-a putut bucura de puternica ocrotire imperială. Ce-i drept, la începutul acestui al XVIII-lea veac, s-a părut că zavistia și duhul neliniștii și al nemulțumirii ar fi intrat în câțiva locuitori fără minte de-ai țării și că ar fi vrut să tulbure fericirea țării printr-o rebeliune iscată cu răutate. Numai că această furtună atât de îngrozitoare, mai ales pentru națiunea săsească, a fost împrăștiată imediat, cu ajutor divin, de raza celei mai înalte ocrotiri imperiale, iar cei care au

f. 2 v. provocat-o// au fost liniștiți. În mijlocul acestor neliniști, a murit înălțatul și benefcătorul împărat Leopoldus I., A[nn]o 1705, și a lăsat domnia fiului său mai mare, Iosif I, regele romanilor. Imediat după aceea, și anume A[nn]o 1709 a apărut un alt flagel pentru țară, anume ciuma, care a bântuit din când în când prin țară și a răpit, mai ales la Sighișoara, floarea fraților și a concetățenilor noștri. Dar, în cele din urmă, prin mila Celui de Sus, a conținut pe la sfârșitul anului 1710, însă 8 ani mai târziu, anume în 1718, a început iarăși să bântuie și, spre sfârșitul aceluiași an s-a potolit, după ce au pierit mulți cetățeni din Sighișoara. În această vreme, chiar atunci când au fost înăbușite de tot răskoalele curuților din Ungaria și Transilvania, a murit

bunul împărat Iosif I; curuții înșiși erau o ceată formată în cea mai mare parte din secui, printre care se aflau nu puțini domni din nobilimea maghiară, care, stăpâniți de trufie și ură și nemulțumiți de cea mai înaltă stăpânire imperială, s-au răsculat în chip nelegiuit și au făcut nu puțin rău în toată Țara cu jaful, incendierile și uciderile lor. Printre altele, nici dragul nostru oraș nu a rămas neatins de acești rebeli, mai mult, a fost silit să îndure nu puține pagube din cauza deselor raiduri [ale curuților], la care s-a împotrivit totuși așa-numita Companie Liberă rânduită aici [și] compusă numai din cetățeni tineri. În anul 1704, în 23 ianuarie, acești curuți, aflați sub comanda lui Gutti Istvan, s-au apropiat iarăși de oraș, au pătruns în el, au dat foc măieriștilor, uliței Șaeșului⁸ și rândului de jos a Pieței Mari⁹, încât a fost făcut scrum tot șirul [de case] până la Poarta Spitalului.¹⁰ Nu mai puțin, în această împrejurare a fost aprins și turnul clopotelor de sus, de la biserica Sf. Nicolae¹¹, astfel a ars și acela, și clopotul cel mare, pe atunci foarte vestit, alături de alte trei [colopote] mai mici, s-au topit. Între timp, nici orașenii de aici nu au pregetat să-i întâmpine cu putere, în măsura în care de pe turnurile orașului, ba chiar și din multe case private

f. 3 f. din oraș, s-a tras asupra lor [a curuților] în așa fel// încât, până la urmă, s-au văzut nevoiți să fugă. Nu după multă vreme au cutezat un nou atac, dar au fost puși repede pe fugă; astfel, pentru că porțile erau încuiate și ocupate [cu soldați], fugarii s-au gândit să se salveze (sic!) [fugind] prin grădini, pe Ulița Bayer¹² și pe Ulița Morii, peste Târnava, unde însă foarte mulți și aproape toți rebelii și-au pierdut viața sub gheață deoarece, cu puțin timp înainte, a

⁸ Este vorba de actuala strada Mihai Eminescu.

⁹ Este vorba de actuala Piață Hermann Oberth.

¹⁰ Intersecția dintre Piața Hermann Oberth și str. Nicolae Bălcescu.

¹¹ Biserica din Deal.

¹² Actuala stradă 1 Decembrie 1918.

fost spartă gheața începând de la Suchter Wehr¹³, până la podul Albeștilor, și așa au căzut înăuntru. Acum, cu toate că Sighișoara nu a mai suferit de atunci încoace niciun atac mai deosebit, cu excepția celui din anul 1706, în timpul căruia șanțul de sus de la Turnul Aurarilor și o bună parte din zidul orășenesc au fost dărâmate de către Tokei Lörinz, acești rebeli au pustiit multe alte așezări până când, în cele din urmă, au fost bătuți la Trenčín de către trupele imperiale de sub comanda generalului Baron v. Tige și astfel au fost înăbușite aceste răscoale. Și acum înapoi la treburile imperiale.

Iosif I. a murit și fratele său mai tânăr, Carolus al VI-lea, i-a succedat Înălțimii Sale atât în domnie cât și în toate virtuțile princiare pe care le întruchipează Preaînălțata Casă de Austria. Fericirea Transilvaniei nu a fost întreruptă deloc de aceste înalte decese (sic!), mai mult s-a ridicat Soarele norocului care a răsărit pentru patrie. Sub domnia cea mai vrednică de cinste a lui Carolus al VI-lea, s-a pus temelia îmbunătățirii rânduiei dinăuntru [Țării]. Printre binefacerile mai importante care, timpul acestei domnii binecuvântate, au fost acordate și Transilvaniei, alături de celelalte Țări Ereditare imperiale, trebuie numărată mai ales aceasta, că în jurul anului 1725 a fost întocmită așa-numita *Sanctio Pragmatica* și a fost garantată de cele mai înalte capete ale Europei. Căci, atunci când în A[nn]o 1740 Preaînaltul Rege al Regilor a considerat de

f. 3 v. cuvîntă să-l ia de la noi pe bunul nostru părinte al Țării,/ împăratul Carol al VI-lea, potrivit pomenitei Constituții (Sanctiuni) Pragmatice [și] pentru că nu au fost urmași de sex masculin, succesiunea (sic!) tuturor Țărilor Ereditare imperiale a ajuns la marea noastră Maria Tereza, care încă trăiește și care, după urările noastre, va trăi încă mult, foarte mult timp. Este aproape

¹³ După cum prezintă macheta orașului aflată în muzeu, în zona actualei străzii Consiliul Europei, de la intersecția semaforizată și până la Școala Generală ” Radu Popa”, unde exista un mic baraj, pe râul Târnavă Mare exista un mic lac artificial.

imposibil de spus câte înalte binefaceri a acordat această măreață femeie-monarh acestei patrii iubite și, mai ales, națiunii săsești. Sunt de amintit doar câteva dintre cele mai de seamă, pentru care copiii copiilor noștri nu pot în niciun chip să mulțumească îndeajuns Înălțimilor lor. Astfel, pe la A[nn]o 1750 a fost desființată cu totul cea mai împovărătoare corvoadă, ce părea de nesuferit mai ales pentru plebe, așa-numita *gratuita victitatio*, potrivit căreia trebuia să li se acorde gratuit găzduire militarilor, nobilimii mari și mici, tuturor persoanelor din celelalte stări, slujitorilor nobiliari, căntălăriștilor, ba chiar și celor care călătoreau numai și cereau găzduire gratuită pentru ei și pentru animalele lor, ba chiar și pentru carele lor, pe aici peste tot unde le-ar fi fost pe plac. Mai departe, tot de la 1750 înainte, până în vremea noastră, s-a lucrat la îmbunătățirea normei de contribuție, care a fost din vremuri imemorabile un perpetuu măr al discordiei și prilejul celor mai grele poveri dintre asupririle neîndoielnice (sic!) ale sărmanilor oameni; [norma de contribuție] a fost rânduită după dreptate și după împrejurările din țară. Chiar în această vreme au fost concepute salariile funcționarilor germani și sași, prin cunoscuta Comisiune a lui Seeberg, fiind confirmate de Înălțata Curte, au fost înființate gospodăriile alodiale și au fost desființate multe silnicii din administrația [Țării]. Aceste însușiri regești foarte deosebite, care nu au răspândit altceva decât binefacere și fericire asupra atâtor milioane de supuși de rând, au fost îndeajuns pentru a-l îndemna pe răposatul întru Domnul, sfinția sa papa Benedict al XIV-lea, să o cinstească pe împărăteasa noastră cea slăvită, Maria Tereza, cu

f.4 f. înălțătorul titlu de regină apostolică, titlu pe care// l-a mai folosit primul rege, răposatul Ștefan I, din dispoziția sfinției sale, papa Silvestru al II-lea. Toți supușii cei credincioși s-au bucurat de cinstea, meritată cu prisosință, pe care sfântul părinte a acordat-o mării noastre regine; și, imediat după aceea, au

fost miluiți nu numai prin faptul că Înălțata Sa Maiestate a dat acestei patrii iubite titlul unui Mare Principat, ci și pentru că a primit un rang de frunte printre Țările Ereditare imperiale ale mării sale. Această înălțată milă imperială s-a întins și asupra națiunii săsești, întrucât în anul 1765 Înălțimea Sa a binevoit să cedeze Universității Sașilor din Transilvania toate bunurile nobiliare ale districtului Făgăraș pe 99 de ani, în schimbul plății a 200000 de Guldeni Renani, cu toate utilitățile și apartenențele (sic!); și, imediat după aceea, a cinstit întreaga națiune [a sașilor] cu minunatul titlul: *Inclyta*. O altă dovadă a înălțătoarei milostiviri împărătești față de națiunea săsească a fost și aceasta că Înălțata Majestate Imperială a binevoit să numească în administrația (sic!) Țării guvernatori cu o privire binevoitoare față de națiunea săsească. Printre aceștia s-a numărat și răposatul general de artilerie Baron v. Buccow, care a prezidat în calitate de comisar regal plenipotențiar și comandant general al Înălțatului Guberniu. În timpul său a fost rânduită miliția de infanterie grănicerească și, de asemenea, regimentul de husari secui. Totuși, aceasta nu s-a petrecut chiar fără vărsare de sânge; căci secuii din Gheorgheni, Ciuc și din Cele Trei Scaune, în sângele cărora probabil că nu s-a stins de tot pofta de rebeliune, s-au revoltat, dacă tot au fost înarmați cu arme imperiale; [apoi] s-au adunat în Ciuc, la satul Siculeni, și au amenințat cu moarte și distrugere. Baronul v. Schitskovits, care

f. 4 v. comanda garnizoana imperială de acolo, a pus în cele din urmă// să se tragă asupra lor cu muniție oarba, dar numai pentru a-i speria. Dar pentru că aceea încă se mai împotriveau și trăgeau înapoi cu puștile lor încărcate cu muniție adevărată, nu chiar fără efect (sic!), generalul comandant s-a văzut nevoit în cele din urmă să folosească cu adevărat tunurile mari și mici, după care și-au pierdut viața cam 300 de persoane, la care se numără și cei care au murit [înecați] în râul Olt, când au vrut să scape cu fuga. După care cei rămași s-au

supus fără împotrivire (sic!) voinței împărătesei lor. După moartea lui Buccow i-a urmat în această înaltă demnitate înalt merituosul general de artilerie, purtător al Marii Cruci a Ordinului Militar Maria Tereza, contele Andrei Haddik, atunci președinte al Consiliului de Război. După aceea a obținut această demnitate Excelența Sa contele O'Donnell și apoi Excelența Sa contele v. Auersperg și, în cele din urmă Înălțata Sa Maiestate a binevoit să încredințeze cea mai înaltă cârmă a acestui stat transilvănean chiar unui sas de-al locului, și anume Excelenței Sale înalt merituosului baron liber Samuel v. Brukenthal, consilier intim și comandor al Ordinului Regal Sf. Ștefan; și [Majestatea Sa] i-a trimis de la Curte înălțimii sale [demnitatea de] *Gubernii Praesidens* și *Commissarium Reg. Plenipotentiarium*. Toate aceste înalte foloase au dus la culme fericirea patriei și, mai ales a națiunii săsești, pentru slava nepieritoare a suveranei noastre celei mai cinstite și binefăcătoare; cu atât mai mult dară, că în vremea acestei domnii fericite țara nu a fost tulburată de necazuri adevărate. Căci, în afară de foametea care mai bântuia în încă 1740, și [care] în 1769 a apărut din nou și a început să se răspândească destul de mult, dar care s-a potolit în scurtă vreme prin

f. 5 f. bunătatea nesfârșită a lui Dumnezeu și [prin] cele mai înțelepte măsuri// ale preainaltei noastre suverane, încât niciun om nu a murit de foame, A[nn]o 1771¹⁴ în luna iulie s-a iscat un potop atât de groaznic, fără pereche în istoria acestui loc, încât măieriștile de dincolo de podul leprozeriei erau sub apă, o parte din ele până la acoperiș, altele însă [erau] cu acoperișurile la două șchioape [sub apă]. Era uimitor să privești de pe Șanțul Schuster¹⁵ cum un

¹⁴ O descriere a acestei inundații o găsim în articolul: " Die Überschwemmung in Schäßburg im Jahre 1771" în *Sächsischer Hausfreund. Ein Kalender für Siebenbürgen zur Unterhaltung und Belehrung auf Schlatsjahr 1852*, Neue Folge des siebenbürgisch- deutschen Volksbuches XIV Jahrgang, pp. 111-115.

¹⁵ Probabil este vorba de bastionul dintre turnul Cizmarilor și Turnul Lăcătușilor, azi micul parc din cetate.

anume maier pe nume Henneng, care a fugit pe acoperiș, striga și implora după ajutor și cum, pentru că era imposibil să i se dea [ajutor], mai ales că furia apei a luat șurile și hambarele de lângă aceste clădiri din lemn, preotul leprozeriei¹⁶ îl pregătea pentru moartea inevitabilă de pe Kreuzberg,¹⁷ cu o portavoce. Nu mai puțină groază a fost pe ulița Bayer¹⁸, pentru că pârâul Șaeșului era atât de umflat din cauza Târnavei, încât apa a umplut toate odăile de jos [ale caselor]. Toate podurile mari și mici, multe odăi, șuri, hambare, garduri și împrejmuiiri care se aflau lângă Târnavă au fost spălate și duse [de apă], împreună cu toți pomii roditori și cu multe roade de pe câmp. Un anume negustor, Johann Schenker, a avut singur o pierdere de 150 de pomi roditori - chiar butoaie de vin pline au fost luate [de ape] din unele pivnițe de pe ulița Bayer și au fost găsite în Venchi. Totuși, în vremea acestor pagube suferite și a acestei spaime de moarte a tuturor, niciun om nu și-a pierdut viața, înafara unei femei cu totul străine, care a fost găsită în apă după ce aceasta a scăzut./

- f. 5 v. Lăcustele apărute A[nn]o 1747 în mulțime de nedescris, deși au făcut multe stricăciuni, au ieșit cu totul din țară în A[nn]o 1749. Afară de asta, multe așezări au fost cuprinse din când în când de foc, printre care și iubita noastră Sighișoară, întrucât A[nn]o 1736 a izbucnit focul în târg¹⁹, la șirul [de case] din sus, la așa numitul *Ramp*²⁰, și imediat a prefăcut în cenușă toate casele până în ulița Hüllgaße²¹, lângă crâșmă; la fel în anul 1748, când a ars tot șirul de jos al târgului, până la casa comandantului²² - ba, înafară de astea, au

¹⁶ Preotul care slujea la Biserica leproșilor aflată pe actuala str. Ștefan cel Mare.

¹⁷ Dealul Crucii, aflat la capătul de sus al actualei str, Ștefan cel Mare.

¹⁸ Actuala stradă 1 Decembrie 1918.

¹⁹ Este vorba de actuala Piață Hermann Oberth.

²⁰ Probabil se referă la corpul de case aflat în partea de sus a actualei piețe Hermann Oberth.

²¹ Sau Hüllgaße este vorba de actuala stradă Hermann Oberth.

²² Probabil este vorba de fosta casă Orendi, unde astăzi se găsește Sala Mihai Eminescu și Biblioteca Municipală "Zaharia Boiu".

bântuit din când în când și din loc în loc și epizootiile; astfel, sub puternica oblăduire a Terezei (sic!), Sighișoara a fost refăcută după pârjol iar de epizootii a fost ocolită de fiecare dată. Toate aceste rele care s-au ivit nu au fost pedepse ale Dumnezeului celui drept, deși le-am fi meritat. Ele au fost numai preveniri obișnuite [date] pentru fericirea noastră. Ținând seama de împrejurări, oblăduirea împărătească a rămas neclintită, ba chiar este în creștere, căci a noastră Înălțată Minervă și zeiță ocrotitoare, Maria Tereza, împreună cu fiul ei cel vrednic de cinste, Iosif al II-lea, împăratul roman, stau cu puterile unite pentru binele Transilvaniei și ridică zilnic, cu grijă neobosită, buna-cuviință, artele, știința și comerțul, acei stâlpi indispensabili ai statului. Această grijă demnă de toată lauda a adus

- f. 6 f. patriei norocul cel mai de preț, pe care Transilvania nu l-a avut niciodată. Căci/ monarhul nostru preamios, împăratul roman Iosif al II-lea, s-a arătat întregii țări A[nn]o 1773, în lunile iunie și iulie; Toți, sănătoși și betegi, au fugit să-l vadă pe stăpânitorul lor binefăcător; blândețea neobișnuită și bunăvoința au întipărit slăvitul său chip adânc, foarte adânc în inimile noastre și aplecarea către supușii săi încremeniți de admirație a ridicat valoarea de neprețuit a bunătății și a blândeții sale pe cele mai înalte culmi ale iubirii celei pline de venerație. Nu uită Sighișoara, căci la 1 iunie²³ slăvitul său chip a putut fi văzut și admirat în mijlocul târgului nostru, mai mult de o jumătate de oră. Această amintire de neprețuit să fie cinstită de cei mai îndepărtați urmași, căci unui Traian sau unui Sigismund nu-i puteți mulțumi pentru o astfel de binefacere, doar granițele patriei noastre se pot mândri cu un astfel de noroc. Noi am avut norocul să cinstim între zidurile noastre doar bunătatea și virtutea neasemuită a lui Iosif al II-lea, sub al cărui sceptru demn de glorie am putea și noi să scoatem din ruină clădirile orașului, lăsate

²³ Este vorba de vizita lui Iosif al II-lea la Sighișoara din 1773, vezi: Nicolae Teșculă ” Vizite imperiale la Sighișoara” în *Alt-Schaessburg*, 4, 2011, pp. 53-56.

moștenire de cinstiții noștri înaintași. Astfel, după un an, în 1774, a fost reparat mecanismul cel mare al ceasului de aici, de către meșterul ceasornicar Daniel Kramp și, după moartea sa, de către calfele sale Martin Devay și Ventzel Beringer. Anul acesta, în 1775, magistratul s-a îngrijit de repararea totală a acoperișului de pe Turnul [cu Ceas], care era destul de dărăpănat.

Magistratul de acum, care a rânduit această lucrare, este alcătuit din următorii membri: domnul cu titlă Georgius Schell Eder v. Ehrenschild, Martin Gottz Schlech, jude regal, Franz Leicham Schneider jude scăunal, Joh. Georg Krauss senior u. părinte al comunității, Joh. Wolff inspector al devizoratului, Johann Weisskircher inspectorul Scaunului de Sus, Andreas Kökler villic al orașului și inspector al Scunului de Jos, Martin Iposes, *Perceptor Regius* în oraș, Joh. Ziegler *physicus*, Paulus Gross inspector al Scaunului de Jos, Michael Maetz *perceptor* regal în Scaunul de Sus și Scaunul de Mijloc.

Johann Christian Fabritius

Georg Friedrich Polder, *Not. Ord. Publ.*

În 28 iunie
1878.

- f. 6 v. Construcția²⁴ a dirijat-o insepctorul de construcție de atunci, Johannes Roth, *ex ordine centumvirali*. Constructorul este Stephan Herbarth, de profesie cizmar, și, de dragul orașului, a luat asupra sa toată dulgheria pentru 100 de Florini Renani. Adjunctul (sic!) său se numește Mich. Hagjesch, un meșter rotar, și primește zilnic pentru munca sa primejdioasă 51 de Crețari. Cei care dau materialele la mână sunt Andreas Venrich, o calfă de blănari și Mich. Müller jun[ior], un meșter măcelar.

²⁴ Se referă la reparațiile Turnului cu Ceas.

Tinichigiul tocmiți să pună tabla pe acoperiș sunt Joh. Veber, berlinez din naștere și Bartholomaei Matthiae *alias* Schindler, meșter tinichigiu, orășean de aici, și amândoi trebuie să bată fiecare tonă de tablă (fiind cumpărată pentru aceasta [tablă] în valoare de 50 de Florini Renani), pe 12 florini în bani, 1000 de cuie, 3 t[one] de cositor, 3 t[one] de plumb, 1 [tonă] de colofoniu, și apoi, [plata] în roade 4 găleți de grâu. Repararea globului și schimbarea semilunii cu vulturul bicefal imperial dintre cocoșul de vânt și glob a făcut-o domnul inspector de construcție Joh. Roth, în atelierul său de arămărie.

Acestea sunt dară știrile care au fost însemnate pentru învățătura dragilor noștri urmași.

Cel De Sus să răspândească ocrotirea sa atotputernică asupra acestei clădiri, precum și asupra tuturor clădirilor din orașul nostru drag și, cu binecuvântarea Sa, să rămână în picioare și nevătămate pentru folosința copiilor noștri, până la cele mai îndepărtate neamuri. Mai ales, să ne îndeplinească cele mai arzătoare dorințe și să ocrotească cea mai înaltă Casă de Austria, pentru ca urmașii noștri să slăvească numai sceptrul austriac, să poată desăvârși istovitoare călătorie prin această lume plină de neazuri sub glorioasa sa oblăduire.

În 7 mai 1837.

Schäßburger Chroniken (II) (Zusammenfassung)

Vorliegende Studie stellt - zum ersten Mal in der rumänischen Geschichtsschreibung - zwei die Geschichte der Stadt Schäßburg betreffende Dokumente vor. Es handelt sich hierbei um die *Chronistische Aufzeichnungen des Schäßburgers Notars Georg Krauss*, aus dem sich in den rumänischen Nationalarchiven, Kreisdirektion Kronstadt, befindlichen *Schaessburger Stadtbuch 1478 – 1735*, wo in den Jahren 1646, 1648, 1650, 1653, 1654, 1657, 1659 eine Reihe öffentlicher Projekte in Schäßburg erwähnt werden. Das zweite Dokument, *Fortsetzung der Chronik des Stundtdurms für 1681-1775*, von *Georgius Krauss* befindet sich in den rumänischen Nationalarchiven, Kreisdirektion Mureș. Der Text, welcher bei einer ersten Lektüre Berichte über Ereignisse aus der Geschichte Siebenbürgens zu enthalten scheint, gibt uns aber auch neue Auskünfte über die Folgen der schweren Brandes vom 30. April 1676, über die von Ali Pașa Siebenbürgen aufgezwungene Steuergelder, die Pestepidemien von 1709 und 1718, den Einfall der Kurutzen 1704, die Heuschreckenplage von 1747, die Überschwemmung von 1771, die Brände von 1738 und 1748, die an dem Stundturm vorgenommenen Reparaturen sowie eine Auflistung der Uhrmacher, welche den Mechanismus der Uhr instand hielten. Dieser Abdruck enthält die Niederschrift des deutschen Originaltextes, sowie dessen rumänische Übersetzung. Diese Arbeit ist der Grundstein einer kritischen Edition aller Schäßburger Chroniken, welche die beide Autoren in den nächsten Jahren planen.

Cuvinte cheie: cronici, Sighișoara, secolele XVII-XVIII, arhivă istorie.

Stichworte: Chroniken, Schäßburg, 17-18. Jahrhundert, Archiv, Geschichte.

